

Тетяна Пяковська

ЯК ЗМІНИЛОСЯ СТАВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО РОСІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ РОСІЇ ДО УКРАЇНИ

Прес-реліз містить результати спільного проекту Київського міжнародного інституту соціології і російської недержавної дослідницької організації «Левада-Центр».

З 12 по 21 вересня 2014 року Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) спільно з Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» провів всеукраїнське опитування громадської думки. Методом особистого інтерв'ю опитано 2035 респондентів, що мешкають у 110 населених пунктах усіх регіонів України (окрім Луганської області та АР Крим) за стохастичною вибіркою з квотним відбором на останньому етапі, репрезентативною для населення України віком від 18 років.

У Луганській області через воєнні дії і проблеми з транспортом виявилось неможливим проводити опитування. Інтерв'ю, які мали проводитися в Луганській області, були проведені в Донецькій області, населення якої за своїми електоральними та багатьма іншими політичними орієнтаціями найменше відрізняється від населення Луганської області (дослідження проводилося як на територіях, що підконтрольні Україні, так і на територіях, що не підконтрольні).

Статистична похибка вибірки (з імовірністю 0.95 і за дизайн-ефекту 1.5) не перевищує: 3.3% для показників близьких до 50%, 2,8% —

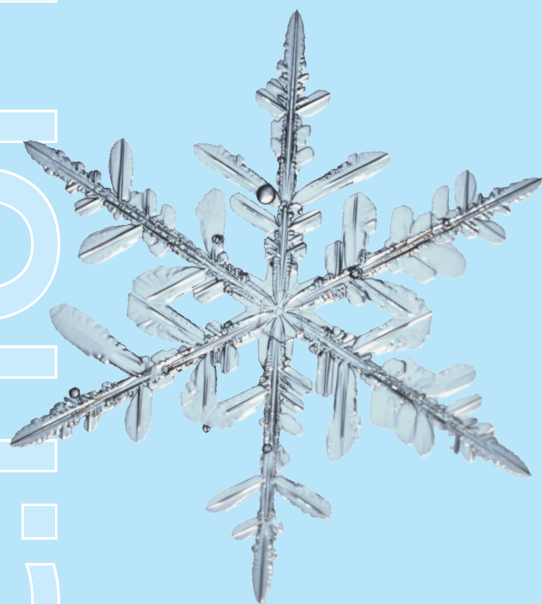
для показників близьких до 25%, 2,0% — для показників близьких до 10%, 1,4% — для показників близьких до 5%.

«Левада-центр» провів опитування за репрезентативною для Росії вибіркою з 19 до 22 вересня 2014 року; опитано 1600 респондентів у віці від 18 років у 130 населених пунктах 45 регіонів країни. Статистична похибка даних не перевищує 3,4%.

Українців запитували «Як Ви загалом зараз ставитеся до Росії?», а росіян — «Як Ви загалом зараз ставитеся до України?»

✓ **Ставлення як українців до Росії, так і росіян до України за останні три місяці стало дещо негативнішим.** Проте, ставлення українців до Росії все ще залишається більш позитивним, ніж ставлення росіян до України. Порівняно з травневим опитуванням 2014 р., кількість позитивно налаштованих до Росії українців дещо впала (з 52% у травні до 48% — у вересні). Зросла частка негативно налаштованих до Росії українців (38% — у травні, 41% — у вересні).

✓ **Це погіршення ставлення до Росії було не у всіх регіонах.** Збільшилася частка позитивно налаштованих до Росії українців у Східному регіоні (було 77%, стало 83%). В інших регіонах відсоток населення, що позитивно налаштоване до Росії, зменшився: у

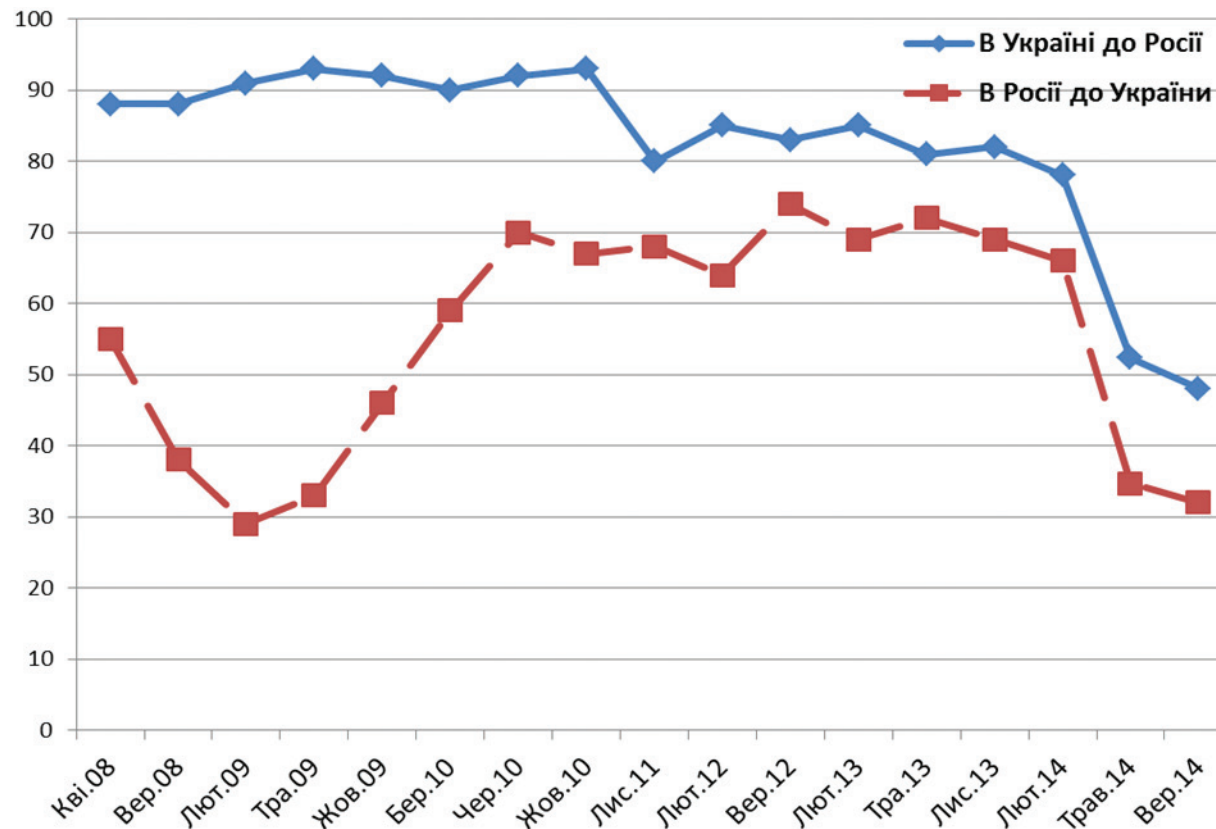
Південному регіоні — з 65% до 59%, у Центральному регіоні — з 43% до 32%, у Західному регіоні — з 30% до 25%.

✓ У Росії кількість позитивно налаштованих до України росіян дещо зменшилася — з 35% у травні до 32% у вересні. А кількість негативно налаштованих за цей

самий період суттєво збільшилася — з 49% до 55%.

Досліджувалось не тільки ставлення до країн в цілому, але і окремо до жителів країн і до керівництва країн.

Графік 1. Динаміка доброго ставлення населення України до Росії та населення Росії до України

✓ 74% населення України в цілому добре ставляться до росіян, але за останні чотири місяці цей показник дещо знизився (був 80% у травні), 18% — в цілому погано (було 14%).

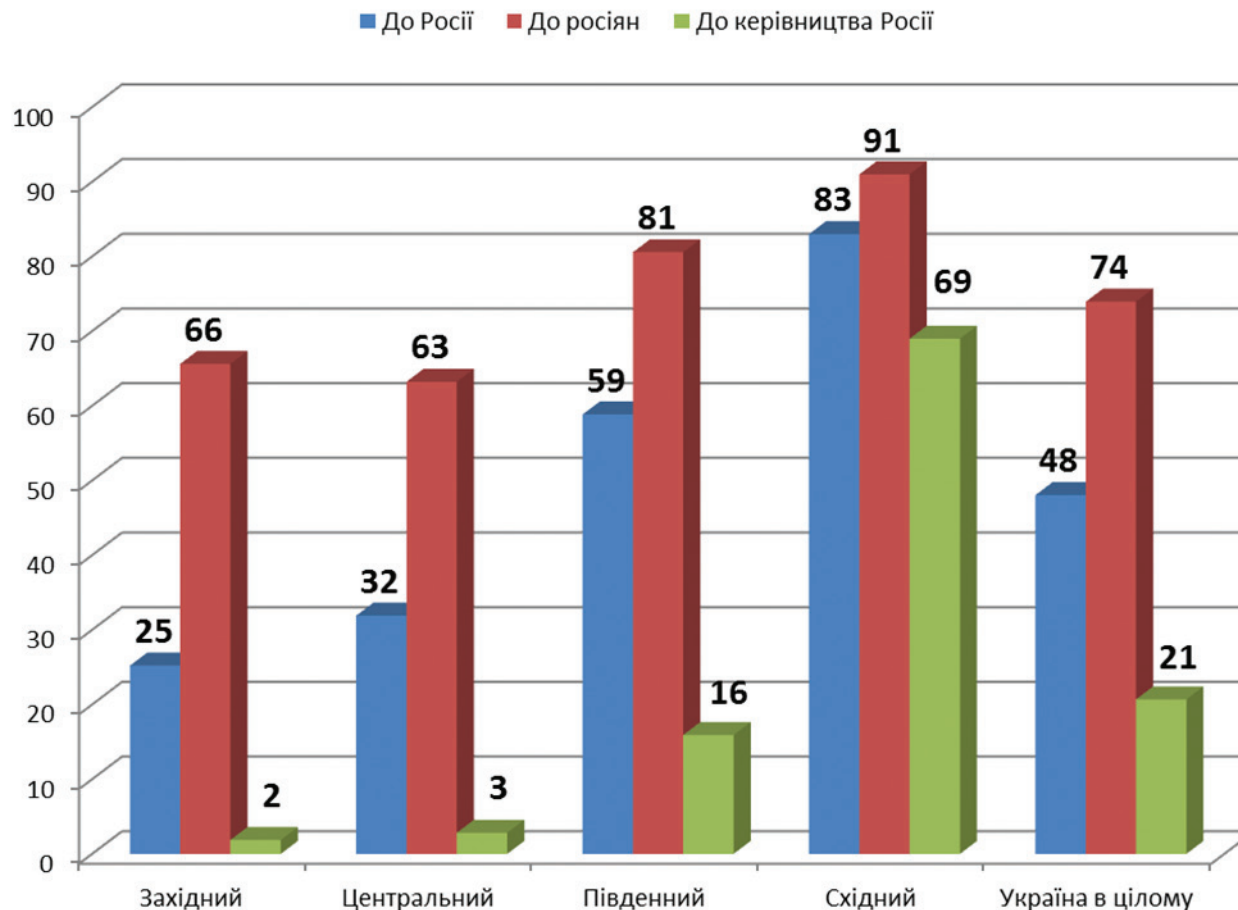
✓ 60% населення Росії в цілому добре ставляться до українців, 26% — в цілому погано. Ставлення росіян до українців зазнало значно більших змін, позитивне ставлення за останні чотири місяці впало на 21% (у травні 81% російського населення добре ставився до українців), а негативне збільшилося на 14% (було 12% у травні).

✓ Протилежна ситуація виявляється у ставленні населення України до керівництва Росії і населення Росії до керівництва України. 69% населення України в цілому погано ставляться до керівництва Росії (59% дуже погано і 10% в основному погано), 21% — в цілому добре (10% не визначились).

✓ Ще гірше ставлення населення Росії до керівництва України — 86% росіян в цілому погано ставляться до керівництва України (47% дуже погано і 39% в основному погано), 8% — в цілому добре (6% не визначились).

✓ Є суттєва регіональна диференціація (Графік 2), але в усіх регіонах України переважна більшість має позитивне

Графік 2. Регіональна диференціація у ставленні населення України до Росії, росіян і керівництва Росії — відсоток тих, хто ставиться в цілому добре (сума відсотків «добре» і «дуже добре»)

ставлення до мешканців Росії. У Західному регіоні таке ставлення у 66% населення, у Центральному регіоні 63% мають позитивне ставлення, у Південному в цілому добре ставляться до росіян 81%, у Східному приблизно 91%.

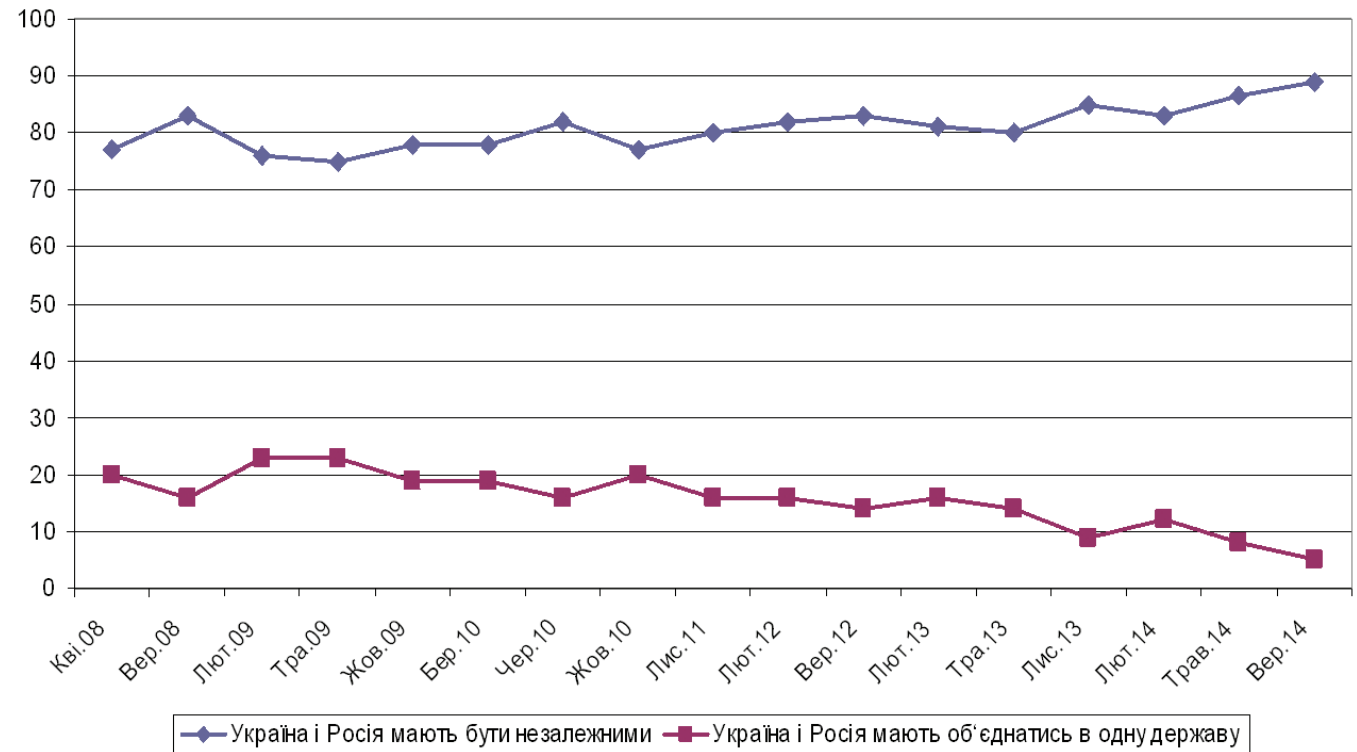
✓ Є суттєва регіональна диференціація у ставленні українців до керівництва Росії. У Західному регіоні позитивне ставлення тільки у 2% населення (а негативне у 95%), у Центральному регіоні 3% мають позитивне ставлення (та 85% негативне), у Південному в цілому добре ставляться до росіян 16%, погано — 67,5%. Тільки у Східному регіоні більше половини населення (69%) добре ставляться до керівництва Росії (і 29% погано).

Динаміка відповідей росіян та українців на запитання «Якими б Ви хотіли бачити відносини України з Росією?»

- ✓ Порівняно з травнем в Україні значно зросла кількість тих, хто бажає закритих кордонів з Росією (32% у травні, 45% — у вересні); в Росії ситуація практично не змінилася (28% — у травні, 26% — вересні)
- ✓ Кількість тих, хто бажає дружніх та незалежних стосунків двох держав з відкритими кордонами без віз та митниць, у Росії збільшилася на 8% (зараз 62%, було 54%), в Україні — зменшилася на 10% (зараз 44%, у травні було, як і в Росії, теж 54%).
- ✓ Об'єднання в одну державу бажають 7% мешканців Росії (у травні було 12%) та 5% мешканців України (було 8%); ця кількість зменшилася в обох країнах. Найбільше прихильників об'єднання з Росією на Сході, проте і ця кількість зменшилася вдвічі порівняно з травнем (13%, було 26%). На Півдні об'єднання з Росією зараз хочуть лише 5%. Найменше бажаючих об'єднання на Заході (0%) та в Центрі (2%). ■

Графік 3. Яких відносин з Росією хочуть в Україні?*

* Лінія на графіку «Україна і Росія мають бути незалежними» — це сума перших двох стовпчиків у таблиці 6, тобто відсоток тих, хто хоче незалежності з кордонами та митницями, і тих, хто хоче незалежності, але без кордонів та митниць (див таблиці нижче).

ТАБЛИЦІ

Таблиця 1. Як Ви загалом зараз ставитеся до України/Росії?

В УКРАЇНІ ДО РОСІЇ ставляться, %					В РОСІЇ ДО УКРАЇНИ ставляться, %				
Дата	дуже добре/в основному добре	в основному погано/дуже погано	ВАЖКО СКАЗАТИ	РАЗОМ	Дата	дуже добре/в основному добре	в основному погано/дуже погано	ВАЖКО СКАЗАТИ	РАЗОМ
Квіт.08	88	7	5	100	Бер.08	55	33	12	100
Вер.08	88	9	3	100	Вер.08	38	53	10	100
Лют.09	91	5	4	100	Січ.09	29	62	10	100
Трав.09	93	4	3	100	Тра.09	33	56	11	100
Жовт.09	92	6	3	100	Вер.09	46	44	10	100
Бер.10	90	6	4	100	Бер.10	59	29	12	100
Чер.10	92	6	3	100	Лип.10	70	22	9	100
Жовт.10	93	4	3	100	Жов.10	67	21	12	100
Лист.11	80	13	7	100	Вер.11	68	23	9	100
Лют.12	85	9	6	100	Січ.12	64	25	12	100
Вер.12	83	11	6	100	Вер.12	74	17	10	100
Лют.13	85	8	7	100	Лют.13	69	21	9	100
Трав.13	81	10	9	100	Тра.13	72	18	9	100
Лист.13	82	10	8	100	Вер.13	69	22	8	100
Лют.14	78	13	9	100	Січ.14	66	26	9	100
Трав.14	52	38	10	100	Трав.14	35	49	17	100
Вер.14	48	41	11	100	Вер.14	32	55	13	100

Таблиця 2. Відповіді на 3 запитання в Україні і в Росії:

Як Ви загалом зараз ставитеся до Росії/України?

Як Ви загалом зараз ставитеся до росіян (мешканців Росії)/українців (мешканців України)?

Як Ви загалом зараз ставитеся до керівництва Росії/керівництва України?

Яу Ви в цілому ставитесь до...	Росії	України	росіян (мешканців Росії)	українців (мешканців України)	керівництва Росії	керівництва України
	В Україні, %	В Росії, %	В Україні, %	В Росії, %	В Україні, %	В Росії, %
дуже добре	14.4	2.8	20.9	8.7	9.2	0.8
в основному добре	33.7	29.2	53.1	51.6	11.6	6.9
в основному погано	22.6	39.4	12.1	21.3	10.3	38.8
дуже погано	18.6	15.9	5.6	4.7	58.7	47.2
ВАЖКО СКАЗАТИ	10.6	12.7	8.3	13.8	10.3	6.3
Total	100	100	100	100	100	100

Таблиця 3. Як Ви загалом зараз ставитеся до Росії? Розподіл за макрорегіонами України

	Західний	Центральний	Південний	Східний (з Донбасом)	Україна в цілому
дуже добре	2.9	1.9	19.0	38.6	14.4
в основному добре	22.3	30.0	39.8	44.4	33.7
в основному погано	35.6	28.3	17.7	6.2	22.6
дуже погано	32.1	25.6	9.1	4.7	18.7
ВАЖКО СКАЗАТИ	7.1	14.2	14.4	6.0	10.7
	100	100	100	100	100

Таблиця 4. Як Ви загалом зараз ставитеся до росіян (мешканців Росії)? Розподіл за макрорегіонами України

	Західний	Центральний	Південний	Східний (з Донбасом)	Україна в цілому
дуже добре	7.7	9.2	29.6	41.9	20.9
в основному добре	57.9	54.0	51.0	49.0	53.1
в основному погано	21.3	16.2	7.3	1.9	12.1
дуже погано	6.7	9.2	2.2	2.8	5.6
ВАЖКО СКАЗАТИ	6.5	11.4	9.9	4.3	8.3
	100	100	100	100	100

Таблиця 5. Як Ви загалом зараз ставитеся до керівництва Росії? Розподіл за макрорегіонами України

	Західний	Центральний	Південний	Східний (з Донбасом)	Україна в цілому
дуже добре	1.0	0.3	4.6	34.0	9.2
в основному добре	0.8	2.5	11.3	35.1	11.5
в основному погано	9.6	8.8	20.1	3.7	10.3
дуже погано	85.0	81.7	48.2	10.5	58.7
ВАЖКО СКАЗАТИ	3.5	6.6	15.7	16.8	10.2
	100	100	100	100	100

Таблиця 6. Якими б Ви хотіли бачити відносини України з Росією?

Дата	В УКРАЇНІ				
	Вони мають бути такими самими, як з іншими державами — з закритими кордонами, візами, митницями	Україна і Росія мають бути незалежними, але дружніми державами — з відкритими кордонами, без віз та митниць	Україна і Росія мають об'єднатись в одну державу	ВАЖКО СКАЗАТИ	РАЗОМ
Квіт.08	10	67	20	3	100
Вер.08	17	66	16	2	100
Лют.09	8	68	23	1	100
Трав.09	10	65	23	2	100
Жовт.09	11	67	19	3	100
Бер.10	11	67	19	3	100
Чер.10	12	70	16	2	100
Жовт.10	10	67	20	2	100
Лист.11	13	67	16	1	100
Лют.12	13	69	16	2	100
Вер.12	11	72	14	3	100
Лют.13	13	68	16	3	100
Трав.13	11	69	14	5	100
Лист.13	12	73	9	6	100
Лют.14	15	68	12	5	100
Трав.14	32	54	8	5	100
Вер.14	45	44	5	6	100

В РОСІЇ					
Дата	Вони мають бути такими самими, як з іншими державами — з закритими кордонами, візами, митницями	Росія і Україна мають бути незалежними, але дружніми державами — з відкритими кордонами, без віз та митниць	Україна і Росія мають об'єднатись в одну державу	ВАЖКО СКАЗАТИ	РАЗОМ
бер.2008	19	56	19	6	100
вер. 2008	24	52	13	11	100
січ. 2009	29	51	12	8	100
Черв. 2009	25	55	14	6	100
вер. 2009	25	55	13	7	100
січ. 2010	25	55	14	6	100
Трав. 2010	17	64	13	6	100
вер. 2010	16	60	18	6	100
вер.11	16	63	14	6	100
січ.12	16	61	16	8	100
вер.12	14	60	20	6	100
Лют.13	13	64	18	6	100
Трав.13	19	58	15	8	100
вер.13	23	55	16	6	100
січ.14	19	59	16	6	100
Трав.14	28	54	12	6	100
Вер.14	26	62	7	5	100

Таблиця 3. Якими б Ви хотіли бачити відносини України з Росією?
(за регіонами України):

	Вони мають бути такими самими, як з іншими державами — з закритими кордонами, візами, митницями	Росія і Україна мають бути незалежними, але дружніми державами — з відкритими кордонами, без віз та митниць	Україна і Росія мають об'єднатись в одну державу	ВС	РАЗОМ
Західний	71.3	23.1	0.2	4.4	100
Центральний	57.3	33.2	1.9	7.4	100
Південний	35.5	46.8	4.9	12.6	100
Східний	8.4	77.7	13.3	0.6	100